

Wstęp

Początek drugiej dekady wydawania „Rocznika Przekładoznawczego” skłonił członków redakcji do podsumowania dotychczasowej działalności oraz wyznaczenia kierunków w dalszym rozwoju pisma. Ponieważ jedną z konsekwencji podjętych decyzji jest korekta struktury naszego periodyku, pozostającej przez pierwszą dekadę w niezmienionej formie, pragniemy wyjaśnić naszym Czytelnikom w sposób możliwie syntetyczny racje, które legły u podstaw wprowadzenia zmian. Przypomnijmy, że dotychczas „Rocznik Przekładoznawczy” składał się z dwóch części, przy czym część pierwsza obejmowała artykuły i rozprawy, druga zaś – recenzje i sprawozdania. W części pierwszej wyodrębnialiśmy we wszystkich wcześniejszych tomach teorię i praktykę przekładu z jednej strony oraz dydaktykę przekładu z drugiej. Od przedłożonego Państwu zeszytu struktura zasadnicza pisma wygląda następująco:

- Artykuły i rozprawy
- Przekłady
- Varia.

W ramach pierwszej części wyodrębniliśmy oprócz dwóch kategorii obecnych od założenia pisma obszar dodatkowy w postaci artykułów recenzyjnych, zbliżonych objętością do pozostałych artykułów i podlegających tak jak one procesowi recenzji. Rozszerzenie części pierwszej pisma o artykuły recenzyjne wynikało z dwóch przesłanek: z trudności w egzekwowaniu uwzględnienia treści polemicznych w odniesieniu do części nadsyłanych do redakcji recenzji, co prowadziło do sytuacji, że wiele z nich miało charakter sprawozdawczy (krótkie omówienie zawartości), oraz z woli w miarę jednoznacznego uporządkowania tej materii. Dziś zatem nie nakłaniamy już autorów do podjęcia polemiki z treścią prezentowanej książki, a jedynie dajemy im możliwość dokonania jednoznacznego wyboru między artykułem recenzyjnym a omówieniem książki. Tym samym rozróżnienie między krótkimi omówieniami książek, w których uwagi krytyczne (polemiczne) albo w ogóle nie występują, albo występują w bardzo ograniczonym zakresie, a dużo obszerniejszymi artykułami recenzyjnymi, zawierającymi wspomniane elemen-

ty, jest jednoznacznie widoczne na poziomie struktury pisma. Wprawdzie wspomniany podział nie jest zbyt ostry, jednak od strony formalnej (zakładana objętość artykułu recenzyjnego wynosi powyżej 22000 znaków) i treściowej (zakres prowadzonej polemiki) jest on uzasadniony.

Wprowadzenie *Przekładów* jako nowej części pisma jest jednym z elementów jego umiędzynarodowienia. Pragniemy prezentować czytelnikom polskojęzycznym zarówno najciekawsze ustalenia współczesnego przekładoznawstwa światowego, jak i te koncepcje klasyczne, które nie doczekały się jeszcze przekładu na język polski.

Ostatnia część pisma – *Varia* ma charakter otwarty. Publikujemy w niej m.in. omówienia książek, sprawozdania, komunikaty, noty, in memoriam itd. Ta część obejmuje zatem dotychczasową drugą częścią pisma i poszerza ją o nowe elementy, przy czym teksty określane do tej pory mianem „recenzja książki” otrzymują, jak już wspomnieliśmy, nazwę „omówienie książki”, w odróżnieniu od artykułów recenzyjnych publikowanych w innym dziale.

Niniejszy, jedenasty tom „Rocznika Przekładoznawczego” zawiera łącznie dwadzieścia trzy teksty. Do pierwszej części pisma włączono szesnaście artykułów, w tym osiem do działu *Teorii i praktyki przekładu*, pięć do *Dydaktyki przekładu*, a trzy pozostałe wypełniają nową kategorię pisma – *Artykuły recenzyjne*. Drugą część pisma inaugurujemy publikacją jednego przekładu, a w trzeciej zamieszczamy sześć tekstów, w tym trzy sprawozdania, jeden komunikat oraz dwa omówienia książek.

Tom otwiera artykuł Agnieszki Adamowicz-Pośpiech o tłumaczeniach tekstów Josepha Conrada obecnych w polskich czasopismach literackich okresu międzywojennego. Autorka – odwołując się do założeń opisowych studiów nad przekładem – analizuje zmiany dokonane w tekście w celu dostosowania go do rzeczywistości literackiej, kulturowej i społecznej. O fenomenie modyfikacji tekstu przekładu wynikającym z danej sytuacji kulturowej czy społecznej pisze również Eliza Pieciul-Karmińska w tekście dotyczącym polskiego przekładu baśni braci Grimm. Znane baśnie są również przedmiotem badań Anny Ziółkowskiej, która analizuje, dlaczego tłumaczenie poprzez język trzeci może prowadzić do powstawania błędów tłumaczeniowych czy deficytów w przekładzie. Patrycja Bobowska-Nastarzewska w swoim artykule pokazuje zalety zastosowania metod badawczych językoznawstwa kognitywnego w praktyce przekładoznawczej na przykładzie tłumaczenia poezji. Dla Justyny Giczeli-Pastwy istotna jest perspektywa genologiczna badań języko-

znawczych (głównie językoznawstwa korpusowego) w odniesieniu do przekładu specjalistycznego. Trzy pozostałe artykuły prezentowane w ramach teorii i praktyki przekładu poświęcone są zagadnieniom stanowiącym wyzwanie dla tłumacza: są to stylizacje biblijne i odwołania do Dekalogu (Łukasz Marek Płęs), nazwy własne w tłumaczeniu utworów literackich (Claudio Salmeri) oraz tytuły podań, który to gatunek literacki jest mocno zakorzeniony w kulturze języka źródłowego (Joanna Szczęk).

Drugi obszar rozważań stanowi pięć artykułów skupiających się na dydaktyce przekładu. Dorota Guttfeld przedstawia schemat kursu tłumaczenia literackiego (na specjalności tłumaczeniowej). Magdalena Filar przybliży sposoby i możliwości wykorzystania kognitywnego modelu analizy tekstu w nauczaniu tłumaczenia pisemnego. Przekładem pisemnym zajmują się również w swoich artykułach Monika Linke-Ratuszny (przekład tekstów specjalistycznych ze szczególnym uwzględnieniem tekstów popularnonaukowych) oraz Łukasz Iluk (tłumaczenie prawnicze). W obu artykułach autorzy podkreślają znaczenie wiedzy i kompetencji jako czynnika warunkującego dokonanie poprawnego, a tym samym komunikacyjnie efektywnego tłumaczenia. Dydaktyce przekładu w wymiarze przekraczającym ramy zajęć tłumaczeniowych poświęcony jest artykuł Moniki Krajewskiej, w którym autorka przedstawia efekty pracy studenckiego koła translatorskiego.

W ramach nowego, trzeciego działu pierwszej części pisma publikujemy trzy artykuły recenzyjne napisane w dwóch konfiguracjach autorskich, w każdym przypadku przez dwóch lub dwoje autorów. W pierwszym z nich autorzy (Bolesław Cieślik i Lech Zieliński) wskazali m.in. na niektóre konsekwencje odwoływania się do nieaktualnego stanu badań w książce Joanny Krzywdy *Terminologia języka prawnego i strategie translatorskie w przekładach Kodeksu spółek handlowych na język niemiecki* (Kraków 2014). Choć nie jest to jedyny element polemiki z książką Krzywdy, wydaje się, że nieaktualny stan badań jest w oczach autorów główną piętą achillesową publikacji. Przedmiotem kolejnego artykułu recenzyjnego jest refleksja nad książką Andrzeja Bogusławskiego *Podstawy kontrastywnej lingwistyki przekładowej*, w której podjęto próbę określenia przedmiotu i zakresu badawczego lingwistyki przekładowej. Autorzy (Emila Kubicka i Lech Zieliński) z jednej strony omawiają dość szczegółowo treść książki, z drugiej zaś odnoszą zaprezentowaną w książce koncepcję do przekładoznawstwa, wykazując podstawowe różnice. W ostatnim artykule recenzyjnym podjęto krytyczną refleksję nad

problematyką oceny przekładu, której poświęcona jest książka Joanny Dybiec-Gajer *Zmierzyć przekład? Z metodologii oceniania w dydaktyce przekładu pisemnego* (Kraków 2013). W wielu miejscach artykułu recenzowana książka stanowi asumpt do podjęcia własnych refleksji nad problematyką oceniania na egzaminach, w tym na egzaminach państwowych. Zieliński i Kubicka zauważają, że kierunek myślenia wyznaczony treścią recenzowanej książki jest słuszny, zmusza bowiem do krytycznej refleksji nad kryteriami oceny stosowanymi na egzaminach na tłumaczy. W konkluzji jednak zwracają uwagę, że książka Dybiec-Gajer raczej sygnalizuje istotne problemy, aniżeli dostarcza gotowych rozwiązań. Autorzy wyjaśniają, dlaczego znalezienie takowych jest bardzo złożone.

W drugiej części „Rocznika”, zatytułowanej *Przekłady* prezentujemy czytelnikom artykuł znanego hiszpańskiego badacza przekładoznawcy Roberta Mayorala Asensio (autora m.in. pozycji *Translating Official Documents*). Mimo iż artykuł pierwotnie opublikowany został w 2004 roku, to jednak przedstawione w nim rozważania nad rolą tłumacza, niejednoznaczną, wielowymiarową, wymagającą wielu różnych umiejętności i kompetencji, znajdują odzwierciedlenie we współczesnej polskiej myśli przekładoznawczej, zwracającej się w kierunku tłumacza, wyrażonej dobitnie, bo na poziomie samego tytułu w książce Jerzego Brzozowskiego *Stanąć po stronie tłumacza. Zarys poetyki opisowej przekładu* (Brzozowski 2011). Dlatego też opublikowanie tego przekładu Redakcja uznała za zasadne.

W trzeciej części Czytelnik znajdzie opis ciekawego projektu studyjnego „tłumaczenie sądowe”, realizowanego przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego we współpracy z Prezesem Sądu Okręgowego we Wrocławiu, którego celem jest z jednej strony stworzenie studentom możliwości zapoznania się z organizacją i zasadami funkcjonowania sądu, z drugiej zaś pokazanie autentycznych sytuacji związanych z pracą tłumacza sądowego przez umożliwienie udziału w postępowaniach sądowych w charakterze obserwatorów (Rafał Szubert). Publikujemy również dwa sprawozdania z międzynarodowych konferencji naukowych, które odbyły się 2015 roku. W pierwszym z nich Ewa Kościałkowska-Okońska omówiła dość szczegółowo jubileuszową (dziesiątą) konferencję poświęconą legilingwistyce, językoznawstwu sądowemu i przekładowi prawniczemu, zorganizowaną przez Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w dniach od 19 do 21 czerwca 2015 roku w Poznaniu, w drugim zaś Anna Ziółkow-

ska przedstawiła w zarysie przebieg międzynarodowej konferencji naukowej dotyczącej wielojęzyczności i wielokulturowości w ujęciu translatorycznym oraz glottodydaktycznym, zorganizowanej w dniach od 9 do 11 października przez Zakład Glottodydaktyki i Translatoryki Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, której owoce ukażą się w 2016 roku w serii wydawniczej *Studia Translatorica*. W *Variach* nie zabrakło również dwóch omówień książek: wydanej w 2015 roku w Chrzanowie *Wyboru dokumentów austriackich dla kandydatów na tłumaczy przysięgłych*, opracowanego przez Artura Dariusza Kubackiego oraz przekładu aforyzmów Jürgena Wilberta pod redakcją Anny Małgorzewicz i Moniki Zaśko-Zielińskiej, wydanego w tym samym roku we Wrocławiu.

Wyrażamy nadzieję, że poszerzenie struktury pisma zachęci autorów do nadsyłania przekładów interesujących i ważnych tekstów, których publikacja wzbogaci polską myśl przekładoznawczą, docierając z łatwością do osób nieznających języka oryginału. Wspomniane łatwe dotarcie umożliwi Akademicka Platforma Czasopism, na której od 2013 roku publikujemy wszystkie treści naszego pisma.

*Ewa Kościalkowska-Okońska
Lech Zieliński*